

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

CONSILIUL EUROPEI

CPT/Inf/C (2002) 1
Româna / Romanian / Roumain

Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatamentelor Inumane sau Degradante (CPT)

Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante

Textul Convenției și Raportul Explicativ

Seria Tratatelor Europene - Nr. 126.

Text amendat în conformitate cu prevederile Protocolului Nr. 1 (STE Nr. 151)
și Nr. 2 (STE Nr. 152) care au intrat în vigoare la 1 martie 2002

TABLA DE MATERII

	<u>Pag.</u>
Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante	4
Raportul explicativ	15

CONVENȚIA EUROPEANĂ PENTRU PREVENIREA TORTURII ȘI A PEDEPSELOR SAU TRATAMENTELOR INUMANE SAU DEGRADANTE

Statele membre ale Consiliului Europei, semnatare ale prezentei Convenții,

Având în vedere dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

Reamintind că în înțelesul art.3 al aceleiași Convenții “nimeni nu poate fi supus torturii și nici pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante”,

Constatând că persoanele care se consideră victime ale încălcării prevederilor art.3 se pot prevala de mecanismul prevăzut de această Convenție,

*Convins*e că protecția persoanelor private de libertate împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante ar putea fi întărită printr-un mecanism extrajudiciar, cu caracter preventiv, bazat pe vizite,

Au convenit asupra celor ce urmează:

CAPITOLUL I

ARTICOLUL 1

Se instituie un Comitet european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (denumit în continuare *Comitetul*). Prin intermediul vizitelor, Comitetul examinează tratamentul persoanelor private de libertate în vederea întăririi, dacă este cazul, a protecției lor împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

ARTICOLUL 2

Fiecare parte autorizează vizitarea, conform prezentei Convenții, a oricărui loc, aflat sub jurisdicția sa, în care persoanele sunt private de libertate de către o autoritate publică.

ARTICOLUL 3

Comitetul și autoritățile naționale competente ale părții interesate cooperează în vederea aplicării prezentei Convenții.

CAPITOLUL II

ARTICOLUL 4

1. Comitetul se compune dintr-un număr de membri egal cu cel al părților.
 2. Membrii Comitetului sunt aleși dintre personalitățile cu o înaltă moralitate, recunoscute pentru competența lor în domeniul drepturilor omului sau care au experiență profesională în domeniile pe care le tratează prezenta Convenție.
 3. Comitetul nu poate cuprinde decât un singur cetățean din partea aceluiași stat.
 4. Membrii activează cu titlu individual, sunt independenți și imparțiali în exercitarea mandatelor lor și sunt disponibili pentru îndeplinirea funcțiilor lor de o manieră efectivă.
-

ARTICOLUL 5 ¹

1. Membrii Comitetului sunt aleși de către Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei cu majoritate absolută de voturi de pe o listă de nume întocmită de către Biroul Adunării Consultative a Consiliului Europei; delegația națională a fiecărei părți în Adunarea Consultativă prezintă trei candidați, dintre care cel puțin doi au cetățenia statului respectiv.

În cazul alegerii unui membru al Comitetului în numele unui stat nemembru al Consiliului Europei, Biroul Adunării Consultative invită Parlamentul statului interesat să prezinte trei candidați, dintre care cel puțin doi au cetățenia acestuia. Alegerea de către Comitetul Miniștrilor va avea loc după consultarea părții interesate.

2. Aceeași procedură este urmată pentru ocuparea locurilor devenite vacante.

3. Membrii Comitetului sunt aleși pentru o perioadă de 4 ani. Ei pot fi realeși de două ori. Totuși, în ceea ce privește membrii desemnați la prima alegere, funcțiile a trei dintre ei vor lua sfârșit la încheierea unei perioade de 2 ani. Membrii ale căror funcții iau sfârșit la expirarea termenului inițial de 2 ani sunt desemnați prin tragere la sorți efectuată de Secretarul general al Consiliului Europei, imediat după ce se va fi procedat la prima alegere.

4. Pentru a asigura, în măsura posibilului, înnoirea unei jumătăți din membrii Comitetului la fiecare 2 ani, Comitetul Miniștrilor poate, înainte de a proceda la orice alegere, să decidă ca unul sau mai multe mandate ale membrilor ce urmează a fi aleși să aibă o durată alta decât 4 ani, fără ca această durată, totuși, să poată depăși 4 ani sau să fie mai mică de doi ani.

5. În cazul în care sunt vizate mai multe mandate, iar Comitetul Miniștrilor aplică paragraful precedent, repartizarea mandatelor se realizează printr-o tragere la sorți efectuată de Secretarul general imediat după alegere.

¹ *Text amendat în conformitate cu prevederile Protocolului Nr. 1 (STE 151) și Nr. 2 (STE 152).*

ARTICOLUL 6

1. Comitetul își desfășoară lucrările cu ușile închise. Cvorumul este constituit din majoritatea membrilor săi. Deciziile Comitetului sunt luate cu majoritatea membrilor prezenți, sub rezerva dispozițiilor art.10 paragraful 2.
2. Comitetul stabilește regulamentul său interior.
3. Secretariatul Comitetului este asigurat de Secretarul general al Consiliului European.

CAPITOLUL III

ARTICOLUL 7

1. Comitetul organizează vizitarea locurilor vizate în art.2. In afara vizitelor periodice, Comitetul poate organiza orice altă vizită care i se pare a fi cerută de circumstanțe.
2. Vizitele sunt efectuate, ca regulă generală, de către cel puțin doi membri ai Comitetului. Acesta din urmă poate, dacă apreciază ca necesar, să fie asistat de experți și interpreți.

ARTICOLUL 8

1. Comitetul notifică guvernului părții interesate intenția sa de a efectua o vizită. Ca urmare a unei asemenea notificări, Comitetul are dreptul să viziteze în orice moment locurile vizate la art.2.
 2. Partea trebuie să acorde Comitetului următoarele facilități pentru îndeplinirea sarcinilor sale:
 - a) accesul în teritoriul său și dreptul de a se deplasa în interiorul acestuia fără restricții;
 - b) orice informație asupra locurilor în care se găsesc persoanele private de libertate;
 - c) posibilitatea de a se deplasa potrivit voinței sale spre orice loc în care se găsesc persoane private de libertate, inclusiv dreptul de a se deplasa fără piedici în interiorul acestor locuri;
-

- d) orice altă informație de care dispune partea și care este necesară Comitetului pentru îndeplinirea însărcinării sale. În obținerea acestei informații, Comitetul va ține seama de regulile de drept și deontologice aplicabile la nivel național.
- 3. Comitetul se poate întreține, fără martori, cu persoane private de libertate.
 - 4. Comitetul poate intra în contact în mod liber cu orice persoană pe care o apreciază ca fiind capabilă să-i furnizeze informații utile.
 - 5. Dacă este cazul, Comitetul comunică pe loc observațiile sale autorităților competente ale părții interesate.

ARTICOLUL 9

- 1. În circumstanțe excepționale, autoritățile competente ale părții interesate pot face cunoscute Comitetului obiecțiile lor față de momentul avut în vedere de Comitet pentru efectuarea vizitei sau față de locul ales de Comitet cu intenția de a-l vizita. Asemenea obiecții nu pot fi făcute decât din motive de apărare națională sau de siguranță publică, sau datorită unor tulburări grave în locurile în care persoanele sunt private de libertate, stării de sănătate a unei persoane sau unui interogatoriu urgent, într-o anchetă în curs, în legătură cu o infracțiune penală gravă.
- 2. Ca urmare a unor asemenea obiecții, Comitetul și partea se consultă imediat în scopul de a clarifica situația și pentru a ajunge la un acord asupra măsurilor care să permită Comitetului să-și exercite funcțiile cât mai repede posibil. Aceste măsuri pot cuprinde transferarea într-un alt loc a oricărei persoane pe care Comitetul intenționează să o viziteze. Așteptând ca vizita să poată avea loc, partea furnizează Comitetului informații cu privire la orice persoană vizată.

ARTICOLUL 10

- 1. După fiecare vizită, Comitetul întocmește un raport cu privire la faptele constatate cu ocazia acesteia, ținând seama de toate observațiile prezentate eventual de către partea interesată. El transmite părții raportul său, care conține recomandările pe care le apreciază ca necesare. Comitetul se poate consulta cu partea în intenția de a-i sugera, dacă este cazul, ameliorări în ceea ce privește protecția persoanelor private de libertate.
 - 2. Dacă partea nu cooperează sau refuză să amelioreze situația în sensul recomandărilor Comitetului, acesta poate să decidă, cu majoritatea de două treimi din membri săi, după ce partea va fi avut posibilitatea să se explice, formularea unei declarații publice în această privință.
-

ARTICOLUL 11

1. Informațiile culese de Comitet cu ocazia efectuării unei vizite, raportul său și consultările cu partea interesată sunt confidențiale.
2. Comitetul publică raportul său, ca și orice comentariu al părții interesate, dacă aceasta o solicită.
3. Totuși, nici o dată cu caracter personal nu poate fi făcută publică fără consimțământul expres al persoanei vizitate.

ARTICOLUL 12¹

Anual, Comitetul înaintează Comitetului Miniștrilor, ținând seama de regulile de confidențialitate prevăzute la art.11, un raport general referitor la activitățile sale, care este transmis Adunării Consultative, cât și oricărui stat nemembru al Consiliului Europei parte la Convenție, și făcut public.

ARTICOLUL 13

Membrii Comitetului, experții și celelalte persoane care îl asistă sunt supuși, pe durata mandatului lor și după expirarea acestuia, obligației de a păstra secrete faptele sau informațiile despre care au luat cunoștință în îndeplinirea funcțiilor lor.

ARTICOLUL 14

1. Numele persoanelor care asistă comitetul sunt indicate în notificarea făcută în temeiul art.8 paragraful 1.
2. Experții activează în baza instrucțiunilor și sub repsonsabilitatea Comitetului. Ei trebuie să posede o competență și o experiență proprii în domeniile ce țin de prezenta Convenție și au aceleași obligații de independență, imparțialitate și disponibilitate ca și membrii Comitetului.
3. În mod excepțional o parte poate declara că un expert sau o altă persoană care asistă Comitetul nu poate fi admisă să participe la vizitarea unui loc aflat sub jurisdicția sa.

¹ *Text amendat în conformitate cu prevederile Protocolului Nr. 1 (STE Nr. 151).*

CAPITOLUL IV**ARTICOLUL 15**

Fiecare parte comunică Comitetului numele și adresa autorităților competente să primească notificările adresate guvernului său, ca și cele ale oricărui agent de legătură pe care ea îl poate desemna.

ARTICOLUL 16

Comitetul, membrii săi și experții menționați la art.7 paragraful 2, se bucură de privilegiile și imunitățile prevăzute în anexa la prezenta Convenție.

ARTICOLUL 17

1. Prezenta Convenție nu aduce atingere dispozițiilor de drept intern sau acordurilor internaționale care asigură o mai mare protecție persoanelor private de libertate.
 2. Nici o dispoziție a prezentei Convenții nu poate fi interpretată ca o limitare sau ca o derogare de la competențele organelor Convenției europene a drepturilor omului sau de la obligațiile asumate de către părți în virtutea acestei Convenții.
 3. Comitetul nu va vizita locurile pe care reprezentanții sau delegații puterilor protectoare sau ai Comitetului internațional al Crucii Roșii le vizitează efectiv și regulat în baza Convențiilor de la Geneva din 12 august 1949 și a Protocoalelor lor adiționale din 8 iunie 1977.
-

CAPITOLUL V

ARTICOLUL 18¹

1. Prezenta Convenție este deschisă semnării statelor membre ale Consiliului Europei. Ea va fi supusă ratificării, acceptării sau aprobării. Instrumentele de ratificare, de acceptare sau de aprobare vor fi depuse la Secretarul general al Consiliului Europei.

2. Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei poate invita orice stat nemembru al Consiliului Europei să adere la Convenție.

ARTICOLUL 19¹

1. Prezenta Convenție va intra în vigoare în prima zi a lunii ce urmează după expirarea unei perioade de 3 luni de la data la care șapte state membre ale Consiliului Europei își vor fi exprimat consimțământul la Convenție potrivit dispozițiilor art.18.

2. Pentru fiecare stat care își exprimă ulterior consimțământul la Convenție, aceasta va intra în vigoare în prima zi a lunii ce urmează după expirarea unei perioade de trei luni de la data depunerii instrumentului de ratificare, de acceptare, aprobare sau aderare.

ARTICOLUL 20¹

1. Orice stat poate, în momentul semnării sau în momentul depunerii instrumentului său de ratificare, de acceptare, aprobare sau aderare, să desemneze teritoriul sau teritoriile în care se va aplica prezenta Convenție.

2. Orice stat poate, în orice moment ulterior, să extindă, printr-o declarație adresată Secretarului general al Consiliului Europei, aplicarea prezentei Convenții la orice alt teritoriu desemnat în declarație. Convenția va intra în vigoare, în ceea ce privește acest teritoriu, în prima zi a lunii ce urmează după expirarea unei perioade de 3 luni de la data primirii declarației de către Secretarul general.

3. Orice declarație făcută în baza celor două paragrafe precedente poate fi retrasă, în ceea ce privește orice teritoriu desemnat în această declarație, printr-o notificare adresată Secretarului general. Retragerea va produce efect în prima zi a lunii ce urmează după expirarea unei perioade de 3 luni de la data primirii notificării de către Secretarul general.

¹ *Text amendat în conformitate cu prevederile Protocolului Nr. 1 (STE Nr. 151).*

ARTICOLUL 21

Nu este admisă nici o rezervă la dispozițiile prezentei Convenții.

ARTICOLUL 22

1. Orice parte poate, în orice moment, să denunțe prezenta Convenție adresând o notificare Secretarului general al Consiliului Europei.

2. Denunțarea va produce efecte în prima zi a lunii ce urmează după expirarea unei perioade de 12 luni de la data primirii notificării de către Secretarul general.

ARTICOLUL 23¹

Secretarul general al Consiliului Europei va notifica statelor membre, cât și oricărui stat nemembru al Consiliului Europei parte la Convenție:

- a) orice semnare;
- b) depunerea fiecărui instrument de ratificare, de acceptare, aprobare sau aderare;
- c) fiecare dată de intrare în vigoare a prezentei Convenții în conformitate cu art.19 și 20;
- d) orice alt act, notificare sau comunicare în legătură cu prezenta Convenție, cu excepția măsurilor prevăzute la art.8 și 10.

În constatarea celor de mai sus, subsemnații, având depline împuterniciri în acest scop, au semnat prezenta Convenție.

Incheiată la Strasbourg la 26 noiembrie 1987, în limbile franceză și engleză, ambele texte fiind egal autentice, într-un singur exemplar care va fi depus în arhivele Consiliului Europei. Secretarul general al Consiliului Europei va transmite copie certificată fiecărui stat membru al Consiliului Europei.

¹ *Text amendat în conformitate cu prevederile Protocolului Nr. 1 (STE Nr. 151).*

ANEXA

Privilegii și imunități (articolul 16)

1. În înțelesul prezentei anexe, referirile la membrii Comitetului includ experții menționați la art.7 paragraful 2.

2. Membrii Comitetului beneficiază, în timpul exercitării funcțiilor lor, ca și în timpul călătoriilor întreprinse în exercitarea funcțiilor lor de următoarele privilegii și imunități:

- a) imunitatea de arestare sau de detenție și de reținere a bagajelor lor personale și imunitatea de orice jurisdicție în ceea ce privește actele îndeplinite de ei în calitatea lor oficială, inclusiv cuvântul și înscrisurile lor;
- b) exceptarea de la orice măsuri restrictive referitoare la libertatea lor de miscare: ieșirea din și reîntoarcerea în țara lor de rezidență și intrarea în și ieșirea din țara în care își exercită funcțiile, ca și de la orice formalități de înregistrare a străinilor în țările vizitate sau traversate în exercitarea funcțiilor lor.

3. În cursul călătoriilor efectuate în exercitarea funcțiilor lor, membrilor Comitetului le sunt acordate, în materie vamală și de control al schimburilor valutare:

- a) de către guvernul propriu, aceleași înlesniri ca acelea recunoscute înalților funcționari care se deplasează în străinătate în misiune oficială temporară.
- b) de către guvernele altor părți, aceleași înlesniri ca acelea recunoscute reprezentanților guvernelor străine în misiune oficială temporară.

4. Documentele și actele Comitetului sunt inviolabile, în măsura în care privesc activitatea Comitetului.

Coroșpondența oficială și alte comunicări oficiale ale Comitetului nu pot fi reținute sau cenzurate.

5. Pentru a asigura membrilor Comitetului o libertate completă a cuvântului și o deplină independență în îndeplinirea funcțiilor lor, imunitatea de jurisdicție în ceea ce privește cuvântul sau înscrisurile sau actele emanând de la ei în îndeplinirea funcțiilor lor va continua să le fie acordată chiar după ce mandatul acestor persoane va lua sfârșit.

6. Privilegiile și imunitățile sunt acordate membrilor Comitetului nu în beneficiul lor personal, ci în scopul de a asigura exercitarea funcțiilor lor în deplină independență. Comitetul este singurul care are calitatea de a pronunța ridicarea imunităților; el are nu numai dreptul, dar și îndatorirea de a ridica imunitatea unuia dintre membrii săi, în toate cazurile în care, după părerea sa, imunitatea ar împiedica realizarea justiției și în care imunitatea poate fi ridicată fără a prejudicia scopul pentru care este acordată.

RAPORTUL EXPLICATIV

I. Introducere

1. În data de 28 septembrie 1983, Adunarea Consultativă a Consiliului Europei a adoptat Recomandarea 971 (1983) privind protecția deținuților împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor nemiloase, inumane sau degradante. În acest text, Adunarea a recomandat, în special, Comitetului Miniștrilor să adopte proiectul Convenției europene pentru protecția deținuților împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor nemiloase, inumane sau degradante, care a fost anexat recomandării.

Istoricul acestei inițiative poate fi rezumat după cum urmează:

2. În ianuarie 1981, Adunarea a adoptat Recomandarea 909 (1981) privind Convenția internațională împotriva torturii, în care ea făcea referire la activitatea întreprinsă în cadrul Națiunilor Unite și recomanda Comitetului Miniștrilor să invite guvernele statelor membre să grăbească adoptarea și implementarea proiectului Convenției împotriva torturii elaborat de Comisia pentru drepturile omului a Națiunilor Unite. De asemenea, Adunarea a invitat guvernele statelor membre reprezentate în Comisie să facă tot posibilul pentru a se asigura că aceasta din urmă va acorda o atenție specială proiectului facultativ al Protocolului la Convenție (propus de Costa Rica), imediat după ce însăși proiectul Convenției a fost supus Consiliului economic și social al Națiunilor Unite.

3. În martie 1981 două propuneri de rezoluții privind tortura în statele membre ale Consiliului Europei au fost prezentate Adunării, una de către dl. Lidbom (doc. 4718) iar cealaltă de dl. Jäger (doc. 4730). Aceste propuneri au fost trimise Comisiei juridice care a decis să le studieze împreună.

4. Deliberările Comisiei juridice au avut drept rezultat un raport (doc. 5099) elaborat în numele Comisiei de dl. Berrier și adoptat la 30 iunie 1983. Acest raport conținea proiectul Convenției europene elaborat de Comisia internațională de justiție și Comitetul elvețian împotriva torturii, la cererea raportorului.

În septembrie 1983, opinia Comisiei pentru politică externă asupra raportului a fost prezentată de dl. Dejardin (doc. 5123).

5. Este de menționat în acest context că o activitate asemănătoare a fost condusă în cadrul Națiunilor Unite iar textul Convenției împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente nemiloase, inumane sau degradante, menționat în Recomandarea 909, a fost adoptat de către Adunarea Generală a Națiunilor Unite pe data de 10 decembrie 1984 și ulterior deschis spre semnare. În ceea ce privește proiectul de Protocol facultativ prezentat de Costa Rica, acesta vizează să stabilească un mecanism preventiv asemănător cu cel prevăzut în proiectul Convenției anexat Recomandării 971 a Adunării.

6. Ulterior adoptării Recomandării 971, Comitetul Miniștrilor a acordat următorul mandat Comitetului director pentru drepturile omului (CDDH), în cadrul celei de-a 366-a întâlnire a Delegațiilor miniștrilor în ianuarie 1984:

"Să examineze Recomandarea 971 a Adunării în scopul prezentării Comitetului Miniștrilor, după consultarea Comitetului european pentru probleme de criminalitate (CDPC), a textului proiectului de Convenție sau a altui instrument juridic privind protecția deținuților împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor nemiloase, inumane sau degradante".

7. Comitetul experților pentru extinderea drepturilor, prevăzut de Convenția europeană a drepturilor omului (DH-EX), organism subordonat CDDH-ului, a fost însărcinat de acesta din urmă (a 15-a întâlnire, martie 1984) să pună în aplicare această activitate sub autoritatea CDDH-ului.

8. DH-EX-ul a examinat proiectul Convenției anexat Recomandării 971 în cadrul celei de-a 19-a până la cea de-a 25-a întâlnire (mai 1984 - iunie 1986). A luat în considerare, inter alia, următoarele:

- În Rezoluția No. 2, adoptată de Conferința ministerială privind drepturile omului (Viena, 19 - 20 martie 1985), miniștrii "solicită de urgență Comitetului Miniștrilor ca elaborarea proiectului unui instrument juridic privind tortura, să se încheie cât mai curând posibil în vederea adoptării sale";
 - În Comunicatul final al celei de a 76-a sesiune a Comitetului Miniștrilor (25 aprilie 1985) se spune că Miniștri "au susținut apelul Conferinței";
 - În cadrul Adunării, au fost puse președintelui Comitetului Miniștrilor trei întrebări referitoare la proiectul Convenției, una de dl. Berrier în ianuarie 1985, celelalte de dl. Arbeloa în aprilie și septembrie 1985;
 - În Comunicatul final al celei de a 77-a sesiuni (20 noiembrie 1985) Comitetul Miniștrilor și-a reiterat interesul deosebit pentru terminarea mai devreme a proiectului Convenției.
-

9. În timpul activității, DH-EX-ul a avut ocazia să se consulte cu Comisia și Curtea Europeană a Drepturilor Omului. De asemenea, a organizat o întâlnire cu reprezentanții Comisiei internaționale a juriștilor, Comitetul elvețian împotriva torturii și Comitetul internațional al Crucii Roșii. Alte întâlniri au avut loc cu doi experți în domeniul psihiatric. Înainte de a trimite în iunie 1986 proiectul preliminar al Convenției CDDH-ului, DH-EX-ul a luat în considerare opiniile Comitetului european pentru cooperare juridică (CECJ) și ale Comitetului european pe probleme de criminalitate (CEPI) care au fost consultate de CDDH.

10. Pe lângă CDCJ și CDPC, CDDH-ul a consultat, de asemenea, Comisia și Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Textul proiectului Convenției europene pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante a fost finalizat la cea de-a 21-a reuniune a CDDH-ului în noiembrie 1986 și apoi transmis Comitetului Miniștrilor.

11. După ce a consultat Adunarea (a se vedea Opinia nr. 133 din 27 martie 1987), Comitetul Miniștrilor a adoptat textul Convenției pe 26 iunie 1987. A fost deschis spre semnare statelor membre ale Consiliului Europei la 26 noiembrie 1987*.

* Nota [*Secretariatului CPT-ului*; 2002]:

În 4 noiembrie 1993, două Protocoale care amendează Convenția au fost deschise spre semnare.

Protocolul Nr. 1 "deschide" Convenția stipulând posibilitatea Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei de a invita orice stat care nu este membru să adere la el. Protocolul nr. 2 introduce amendamente de natură tehnică. Acest amendament permite, din motive electorale, divizarea membrilor CPT în două grupe, pentru a se asigura ca o jumătate a Comitetului să fie realeasă la fiecare doi ani. De asemenea, Protocolul prevede că membrii CPT-ului pot fi realeși de două ori și nu o singură dată cum este în prezent.

Aceste Protocoale au intrat în vigoare la 1 martie 2002.

II. Argumente pentru elaborarea unei noi Convenții

12. Tortura și pedepsele sau tratamentele inumane sau degradante sunt interzise de legea națională și de câteva instrumente internaționale. Totuși, experiența a arătat că este nevoie de măsuri internaționale mai eficiente și considerabile, în special pentru a întări protecția persoanelor private de libertate.

13. În cadrul Consiliului Europei, sistemul de supraveghere stabilit de Convenția pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale, la 4 noiembrie 1950, a obținut rezultate importante. Se consideră că acest sistem, care se bazează pe plângerile individuale sau ale statelor care susțin că au loc încălcări ale drepturilor omului, poate fi în mod util completat de un mecanism extrajudiciar de natură preventivă, a cărui sarcină ar fi examinarea tratamentului aplicat persoanelor private de libertate, cu scopul de a întări, dacă este cazul, protecția acestor persoane împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

14. Pentru aceste motive prezenta Convenție stabilește un Comitet abilitat să viziteze orice loc aflat în jurisdicția Părților, unde persoanele sunt private de libertate de către o autoritate publică.

III. Trăsăturile principale ale noului sistem

15. Așa cum s-a arătat mai sus în paragrafele 13 și 14, rolul Comitetului este de a efectua vizite și, unde este cazul, de a sugera îmbunătățiri în ceea ce privește protecția persoanelor private de libertate împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

16. Membrii Comitetului fac parte din acesta cu titlu individual și sunt aleși dintre personalitățile cu înalte standarde morale, cunoscute pentru competența lor în domeniul drepturilor omului ori având experiență profesională în domeniile acoperite de Convenție. În cazul în care Comitetul consideră că este necesar, poate fi asistat de experți calificați corespunzător.

17. Comitetul nu îndeplinește funcții judiciare; nu intră în sarcinile sale să se pronunțe asupra eventualelor încălcări ale instrumentelor internaționale relevante. În consecință, Comitetul trebuie, de asemenea, să se abțină de la exprimarea părerilor sale privind interpretarea acestor instrumente fie în abstracto, fie în legătură cu fapte concrete.

18. Când va hotărî dacă este sau nu nevoie să facă recomandări, Comitetul va trebui, desigur, să analizeze faptele constatate în timpul vizitelor sale. Cum în competența Comitetului nu intră, în conformitate cu principiile generale de procedură judiciară, audierea martorilor, el nu va avea o bază suficientă pentru a face recomandări dacă faptele sunt neclare și dacă este nevoie de investigații suplimentare. În aceste cazuri, Comitetul poate informa statul implicat și sugera să fie conduse investigații suplimentare la nivel național și poate cere să fie informat în legătură cu rezultatele investigației.

19. Ca urmare, Comitetul poate pregăti noi vizite în locurile deja vizitate.

20. În sensul aplicării Convenției, Comitetul și statul în cauză sunt obligate să coopereze. Scopul Comitetului nu este acela de a condamna statele, ci, într-un spirit de cooperare și prin consultare, de a căuta să amelioreze, dacă este cazul, protecția persoanelor private de libertate.

IV. Observații asupra prevederilor Convenției

Preambul

21. Preambulul stabilește argumentele care au condus statele membre ale Consiliului Europei să adopte această Convenție și stabilește obiectivele acesteia (a se vedea mai sus capitolele de la I la III).

22. Referirea la articolul 3 al Convenției europene a drepturilor omului va furniza Comitetului un reper pentru examinarea situațiilor susceptibile să conducă la tortură sau la pedepse sau tratamente inumane sau degradante (a se vedea infra, paragrafele 26 și 27).

Articolul 1

23. Acest articol stabilește organismul care va efectua vizitele și definește scopul vizitelor. În acest sens descrie principalele funcții ale Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

24. În sensul prezentei Convenții, noțiunea de "privare de libertate", se înțelege în sensul articolului 5 al Convenției europene a drepturilor omului așa cum a fost lămurit de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Totuși, diferența dintre privarea de libertate "legală" și "ilegală", care face să apară acest articol 5, nu intră în competența Comitetului.

25. Așa cum s-a mai subliniat în paragraful 17, Comitetul nu va putea îndeplini funcții judiciare: membrii săi nu vor trebui să fie avocați, recomandările sale nu vor obliga statul implicat iar Comitetul nu-și va exprima nici o părere asupra interpretării termenilor juridici. Obligația sa este nu numai aceea de a preveni, efectuând misiuni de anchetă, ci și, dacă este cazul, pe baza informațiilor obținute prin intermediul lor, de a face recomandări în scopul de a întări protecția persoanelor private de libertate împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

26. Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante reprezintă un standard internațional general care, chiar dacă este formulat diferit, se regăsește în variate instrumente internaționale, cum ar fi articolul 3 al Convenției europene a drepturilor omului.

27. Jurisprudența Curții și Comisiei europene a drepturilor omului privind articolul 3 reprezintă o sursă de îndrumare pentru Comitet. Totuși, activitățile Comitetului sunt orientate spre prevenire și nu spre aplicarea exigențelor juridice asupra situațiilor concrete. Comitetul nu ar trebui să caute să intervină în interpretarea și aplicarea articolului 3.

Articolul 2

28. Prin această prevedere Părțile la Convenție sunt de acord să permită vizite în orice loc din cadrul jurisdicției lor unde una sau mai multe persoane sunt private de libertate de o autoritate publică. Este irelevant dacă privarea de libertate este sau nu bazată pe o decizie oficială.

29. Vizitele pot avea loc în orice împrejurare. Convenția se aplică nu numai pe timp de pace, ci și pe timp de război sau în orice alt caz de pericol public. Competența Comitetului este, totuși, limitată în ceea ce privește locurile care pot fi vizitate, de dispozițiile articolului 17, paragraful 3 (a se vedea infra, paragraf 93).

30. Vizitele pot fi organizate în toate tipurile de locuri unde sunt persoane private de libertate, pentru orice motiv. De aceea, Convenția este aplicabilă, spre exemplu, în locurile unde persoanele sunt ținute în custodie, sunt închise ca rezultat al condamnării pentru o infracțiune, sunt ținute în detenție administrativă, sau sunt internate din motive medicale, sau unde minorii sunt privați de libertate de o autoritate publică. Ea se aplică, de asemenea, detenției efectuate de către autoritățile militare.

31. Vizitele în locurile unde persoanele sunt private de libertate datorită stării lor psihice vor trebui pregătite și conduse cu seriozitate în ceea ce privește, de exemplu, experiența și calificările persoanelor alese pentru vizită și condițiile în care vizita se efectuează. În efectuarea vizitelor sale, Comitetul va dori fără îndoială să țină cont de recomandările relevante adoptate de Comitetul Miniștrilor.

32. Vizitele pot avea loc în instituții private sau publice, sub rezerva ca privarea de libertate să fie rezultatul acțiunii unei autorități publice. În consecință, Comitetul poate vizita numai persoanele care sunt private de libertate de o autoritate publică, și nu pacienții voluntari. Totuși, în acest ultim caz, ar putea fi posibil pentru Comitet să se asigure că aceasta a fost într-adevăr dorința pacientului implicat.

Articolul 3

33. După cum s-a menționat în considerentele generale (a se vedea mai sus capitolele II și III), prezenta Convenție instituie un sistem extrajudiciar cu caracter preventiv. Nu intră în sarcina Comitetului să condamne statele pentru încălcări, ci să coopereze cu ele pentru a întări protecția persoanelor private de libertate. În vederea precizării spiritului care trebuie să guverneze raporturile între Comitet și Părți, articolul 3 conține o dispoziție generală privind cooperarea.

34. Principiul cooperării se aplică tuturor fazelor de activitate ale Comitetului. El este direct aplicabil mai multor dispoziții ale Convenției, cum ar fi articolele 2, 8, 9 și 10.

Este de așteptat ca acest Comitet să folosească în avantajul său expertiza națională care i-a fost pusă la dispoziție de Părți pentru a folosi scopurilor sale, în special în timpul vizitelor (a se vedea, de asemenea, infra, paragrafele 64 și 65).

Articolul 4

Paragraful 1

35. Comitetul va fi alcătuit dintr-un număr de membri egal cu numărul Părților la Convenție. Această prevedere este inspirată de prima parte a articolului 20 al Convenției europene a drepturilor omului.

Paragraful 2

36. În ce privește calificările membrilor Comitetului este menționat în paragraful 2 că ei sunt aleși dintre personalitățile de înaltă moralitate, cunoscute pentru competența lor în domeniul drepturilor omului sau având o experiență profesională în domeniile acoperite de Convenție. Nu este totuși de dorit să se specifice în detaliu domeniile profesionale de unde membrii Comitetului pot fi aleși. Este clar că ei nu trebuie să fie avocați. Ar fi de preferat ca acest Comitet să cuprindă membri care au experiență în probleme cu ar fi administrarea închisorii și în variate domenii medicale relevante pentru tratamentul persoanelor private de libertate. Acest lucru va face dialogul dintre Comitet și state mai eficient și va facilita prezentarea de către Comitet a unor sugestii concrete.

Paragraful 3

37. Această prevedere corespunde ultimei părți a articolului 20 al Convenției europene a drepturilor omului.

Paragraful 4

38. Acest paragraf precizează faptul că membrii Comitetului fac parte din acesta cu titlu individual, sunt independenți și imparțiali și își îndeplinesc îndatoririle într-o manieră eficientă. În consecință, se dorește să nu fie propuși sau aleși candidați care să se confrunte cu conflicte de interes sau despre care s-ar putea crede că ar întâmpina dificultăți în satisfacerea exigențelor de independență, imparțialitate și disponibilitate. Se dorește, de asemenea, ca acel membru al Comitetului care are dificultăți în contextul unei situații particulare, să nu participe la nici o activitate a Comitetului legată de acea situație.

Articolul 5

Paragraful 1

39. Procedura urmată pentru alegerea membrilor Comitetului este fundamental asemănătoare celei prevăzute la articolul 21 al Convenției europene a drepturilor omului privind alegerea membrilor Comisiei.

Paragraful 2

40. Este considerată adecvată urmarea aceleiași proceduri electorale pentru ocuparea locurilor devenite vacante (deces sau demisie).

Paragraful 3

41. Durata mandatului a fost fixată la patru ani, membrii nefiind realeși decât o dată. **

42. Este prevăzută o reînnoire parțială a Comitetului după o perioadă inițială de doi ani. Procedura stabilită se inspiră din dispozițiile corespondente articolelor 22 și 40 ale Convenției europene a drepturilor omului.

** Nota [*Secretariatului CPT-ului, în 2002*]:

Ca urmare a intrării în vigoare a Protocolului nr. 2, membrii CPT-ului pot fi realeși de două ori.

Articolul 6

Paragraful 1

43. Având în vedere caracteristicile specifice funcțiilor Comitetului după cum sunt prevăzute în prezenta Convenție, se precizează că întâlnirile Comitetului au loc cu ușile închise. Această dispoziție completează principiul expus în articolul 11 conform căruia informațiile adunate de Comitet cu ocazia unei vizite, raportul și consultațiile lui cu statul în cauză sunt confidențiale.

44. Sub rezerva exigențelor paragrafului 2 al articolului 10, deciziile Comitetului sunt luate de majoritatea membrilor prezenți. Cvorumul a fost fixat la majoritatea membrilor Comitetului.

Paragraful 2

45. Acest paragraf dispune ca, în conformitate cu practica internațională în materie, Comitetul să-și stabilească regulamentul său intern. Acesta va trata chestiunile de organizare care se găsesc în mod obișnuit în astfel de reglementări, inclusiv alegerea președintelui.

Paragraful 3

46. Această dispoziție care precizează că secretariatul Comitetului este asigurat de Secretarul General al Consiliului Europei se inspiră din practica în materie a acestei Organizații.

Articolul 7

Paragraful 1

47. Acest paragraf precizează că intră în sarcina Comitetului organizarea vizitării locurilor precizate în articolul 2 al Convenției. El indică, de asemenea, că acesta poate organiza vizite periodice și vizite ad-hoc.

48. În ce privește vizitele periodice Comitetul va trebui să țină cont în mod necesar, dacă dorește să acționeze eficient, de numărul de locuri ce trebuie vizitate în statele în cauză. El va trebui, de asemenea, să vegheze, în măsura posibilului, asupra vizitării diferitelor state într-o manieră echitabilă. Mai mult, programul vizitelor periodice nu va trebui, pentru motive de ordin practic, să implice vizitarea sistematică a tuturor locurilor în care persoanele sunt private de libertate. Comitetul va trebui să acorde chiar o anumită prioritate vizitelor ad-hoc care îi vor fi solicitate de circumstanțe.

49. În ce privește aceste vizite ad-hoc, Comitetul deține o putere nelimitată privind aprecierea momentului în care lui i se pare necesară efectuarea unei vizite cât și privind elementele pe care își fondează decizia. De aceea, nefiind necesară investigarea plângerilor individuale (pentru care există deja prevederi, de exemplu în Convenția europeană a drepturilor omului), el trebuie să fie liber să aprecieze informațiile care provin de la particulari sau grupuri de particulari și să decidă să-și exercite funcțiile în ce privește aceste comunicări. El trebuie să se bucure de o libertate similară în cazurile în care o Parte își exprimă dorința ca acesta să întreprindă o vizitare a locurilor din jurisdicția ei pentru anchetarea anumitor situații și clarificarea lor.

Paragraful 2

50. Vizitele nu trebuie să fie obligatoriu efectuate de Comitet în totalitatea lui. De fapt, este posibil ca vizitele Comitetului în plen să nu aibă loc decât în situații excepționale. De aceea, este prevăzut la paragraful 2 că vizitele vor fi efectuate, în general, de cel puțin doi membri ai Comitetului care vor acționa în numele acestuia. În mod excepțional, Comitetul poate să fie reprezentat de un singur membru, de exemplu în cazul unei vizite ad-hoc foarte urgente, atunci când un singur membru este disponibil.

51. În cazul în care Comitetul consideră necesar, el poate fi asistat de experți și de interpreți. Ideea de bază este completarea experienței Comitetului prin intermediul asistenței, de exemplu, a persoanelor care au o pregătire specială sau experiență în domeniul misiunilor umanitare, sau care au pregătire medicală, sau au competențe speciale în ce privește tratarea deținuților, sau în ce privește regimul penitenciar și atunci când e necesar, în ce privește minorii.

52. Atunci când organizează o vizită, Comitetul ține cont de necesitatea de a dispune de cunoștințe suficiente despre statul în cauză și despre limba acestuia.

53. Membrul sau membrii Comitetului ales/aleși pentru efectuarea unei vizite va/vor avea autoritatea necesară pentru contactarea responsabililor naționali. Ei sunt responsabili de conduita generală a vizitei și își asumă responsabilitatea concluziilor prezentate Comitetului după vizită.

Articolul 8

54. Cu excepția paragrafului 1 în care Comitetul reprezintă Comitetul în totalitatea lui, referirea la "Comitet" în acest articol (cât și în articolele 3, 9, 14, paragraful 3 și articolul 17, paragraful 3) include și delegația care efectuează vizite în numele Comitetului.

Paragraful 1

55. Prin ratificarea Convenției, statele se obligă să autorizeze vizitarea oricărui loc ce intră în jurisdicția acestora. Prezenta dispoziție precizează modalitățile prin care se inițiază o vizită: în prealabil Comitetul trebuie să notifice guvernului Părții în cauză intenția de a face o vizită (a se vedea articolul 15). După o astfel de notificare el are dreptul să viziteze în orice moment, orice loc precizat în articolul 2 al Convenției.

Va fi esențial ca fiecare Parte împreună cu Comitetul să ajungă la o înțelegere satisfăcătoare în ce privește autoritatea și modalitățile de identificare a fiecărei persoane care face parte din echipa în misiune.

56. Acest paragraf nu precizează durata de timp (de exemplu douăzeci și patru de ore sau patruzeci și opt de ore) dintre notificare și momentul în care are loc efectuarea vizitei. Într-adevăr, pot exista situații excepționale în care vizita a avut loc imediat după trimiterea notificării. În general și ținând cont de principiul de cooperare enunțat în articolul 3, Comitetul va trebui să acorde statului în cauză timpul pentru a lua măsurile necesare ca vizita să fie eficientă, în măsura posibilului. Pe de altă parte, Comitetul va trebui să facă vizita într-un timp rezonabil după notificare.

57. În același spirit de colaborare, atunci când Comitetul notifică intenția de a efectua o vizită într-un stat fără să precizeze data și locul de sosire, se așteaptă de la acesta să facă aceste precizări ulterior, înainte ca vizita să aibă loc.

58. Notificarea va trebui nu numai să anunțe vizita ci să indice și numele membrilor Comitetului, să furnizeze indicații care să permită identificarea experților care participă la vizită cât și a interpreților și a celorlalți care îi acompaniază și să precizeze locurile pe care Comitetul are intenția să le viziteze. Oricum, faptul că anumite instituții sunt menționate în notificare, nu trebuie să împiedice Comitetul să anunțe că dorește, de asemenea, să viziteze și altele pe parcursul misiunii sale.

59. În sfârșit, se așteaptă ca acest Comitet să aibă în vedere că vizitarea instituțiilor penitenciare de înaltă securitate poate necesita o pregătire minuțioasă.

Paragraful 2

60. Se înțelege, având în vedere caracterul special al vizitelor pe care Comitetul trebuie să le efectueze, că acest paragraf se aplică în egală măsură la începutul, în timpul și după vizite. El enumeră într-o manieră exhaustivă facilitățile pe care Comitetul este îndreptățit să le primească de la Parte. Oricum, se așteaptă ca Partea să furnizeze Comitetului orice altă asistență necesară facilitării muncii acestuia.

61. Conform aliniatului (a), care trebuie citit în relație cu articolul 2 și 16, condițiile fixate de Părți în materie de imigrare (de exemplu vizele) nu pot fi folosite împotriva membrilor echipei în misiune (sub rezerva articolului 14, paragraful 3 referitor la experți și la celelalte persoane care asistă Comitetul). Se înțelege că dreptul de a se deplasa fără restricție nu dă Comitetului sau experților lui libertatea generală de a circula în zonele în care accesul este limitat din motive de securitate națională (a se vedea articolul 9).

62. În virtutea alineatului (b), orice Parte la Convenție trebuie să furnizeze Comitetului, la cerere, lista locurilor care intră în jurisdicția ei în care se găsesc persoane private de libertate, precizând natura instituției (închisoare, post de poliție, spital etc.). Se așteaptă ca, procurând o astfel de listă, statul în cauză să poată oferi o indicație generală asupra locurilor în care persoanele sunt susceptibile de a fi reținute din timp în timp, de exemplu toate posturile de poliție sau toate cazarmele militare, în plus față de lista specifică a locurilor în care se găsesc în permanență persoane private de libertate, cum ar fi închisorile sau instituțiile psihiatrice. Se consideră că acest Comitet va putea solicita eventual o listă detaliată a locurilor aflate în jurisdicția statului, situate într-o anumite regiune pe care are intenția să o viziteze. Din contră, nu este necesar ca statul să facă o listă a tuturor persoanelor deținute. Dacă, pentru motive speciale, Comitetul dorește să obțină informații despre o anumită persoană (inclusiv locul ei de detenție), el poate să le solicite conform aliniatului (d) al acestui paragraf 2.

63. Aliniatul (c) subliniază libertatea de circulație a membrilor Comitetului, în special în interiorul locurilor vizate la articolul 2. Această dispoziție nu împiedică acest Comitet să fie acompaniat de un funcționar al statului pentru facilitarea vizitei (a se vedea articolul 15). Statul poate solicita, în particular, ca un înalt funcționar să acompanieze Comitetul în locurile care sunt secrete pentru motive de apărare națională sau care beneficiază de o protecție specială din motive de securitate națională (a se vedea articolul 9). Totodată, nici o persoană care însoțește Comitetul nu poate fi prezentă la interviurile fără martori menționate la paragraful 3 al prezentului articol.

64. Alineatul (d) obligă Părțile să furnizeze Comitetului informațiile de care dispun și care îi sunt necesare pentru a-și îndeplini misiunea. Accesul la informație este în mod clar de mare importanță pentru Comitet. În același timp, se știe că în statele membre pot exista anumite reguli speciale privind divulgarea informațiilor. În consecință, Comitetul trebuie să țină cont, când caută informații de la o Parte, de normele de drept și deontologice (în special de dispozițiile privitoare la protecția datelor și la regula secretului medical) în vigoare la nivel național. Dificultățile care pot surveni în acest sens vor trebui rezolvate în spiritul înțelegerii reciproce și al cooperării care stau la baza Convenției.

65. Se înțelege că statele decid sub ce formă vor fi comunicate informațiile solicitate de Comitet (de exemplu originalele sau copiile documentelor).

Paragraful 3

66. Conform acestui paragraf, Comitetul poate avea interviuri fără martori. Pentru astfel de interviuri, el poate să-și aleagă proprii interpreți și nu poate fi supus nici unei restricții de timp.

În cazul în care este vorba despre bolnavi mintali, Comitetul trebuie să ia măsuri speciale privind numărul, calificările și competențele lingvistice ale persoanei sau persoanelor care conduc interviul (a se vedea paragraful 31 de mai sus).

67. Se înțelege că o persoană privată de libertate nu este obligată să accepte contactul cu Comitetul. Totuși, acesta din urmă trebuie să aibă posibilitatea să se asigure că aceasta este, de fapt, decizia liberă a acelei persoane.

Paragraful 4

68. În ce privește persoanele cu care Comitetul poate avea contacte, autorii Convenției s-au gândit în special la familiile, avocații, medicii și infirmierii persoanelor private de libertate. Oricum, nici un particular nu poate fi obligat să comunice cu Comitetul.

69. Acest drept recunoscut al Comitetului nu-l autorizează să organizeze audiții formale, în sensul juridic al termenului, cu toate condițiile de procedură pe care acestea le implică. De exemplu nimeni nu poate fi obligat să depună mărturie sub jurământ.

Paragraful 5

70. Acest paragraf permite Comitetului să formuleze anumite observații chiar în timpul vizitei. Această posibilitate, care nu trebuie utilizată decât în cazuri excepționale (de exemplu atunci când este nevoie să se amelioreze urgent tratamentul unei persoane private de libertate), nu dispensează Comitetul de a elabora după aceea raportul prevăzut la articolul 10.

Articolul 9

71. Acest articol recunoaște că, în pofida obligației unei Părți de a permite vizitele Comitetului, anumite circumstanțe excepționale ar putea justifica amânarea unei vizite sau anumite limitări ale dreptului de acces al Comitetului în ceea ce privește un anumit loc. Paragraful 1 precizează aceste circumstanțe excepționale care limitează motivele de invocare a acestui articol la un moment dat:

- protejarea apărării naționale;
- protejarea siguranței publice care cuprinde necesitatea urgentă și presantă de prevenire a unei infracțiuni penale grave;
- problemele grave care au survenit într-o închisoare sau în alte locuri unde se găsesc persoane private de libertate;
- în cazul în care având în vedere condiția medicală (inclusiv mentală) a persoanei care urmează a fi vizitată, vizita într-un anumit moment, se dovedește a fi în detrimentul sănătății acesteia;
- pentru evitarea compromiterii unui interogatoriu urgent dintr-o anchetă în curs referitoare la o infracțiune penală gravă.

72. O Parte care dorește să invoce dispozițiile articolului 9 trebuie să prezinte Comitetului circumstanțele în cauză. În consecință, Comitetul și Partea sunt obligate, în virtutea paragrafului 2, să se consulte pentru a clarifica circumstanțele indicate de Parte și pertinența lor în raport cu propunerile notificate de Comitet conform articolului 8. Comitetul și Partea sunt în mod egal obligate (și acesta este un exemplu specific de cooperare cerut la articolul 3) să ajungă la un acord privind dispozițiile care permit Comitetului să-și exercite funcțiunile pe cât de rapid și eficient este posibil. Una dintre aceste dispoziții care e menționată în acest articol atunci când, de exemplu, sunt formulate obiecții asupra vizitării unui loc determinat, din motive legate de apărarea națională, este aceea care prevede ca orice persoană privată de libertate din acel loc să fie transferată într-un altul, pentru a putea fi vizitată de Comitet. Acest paragraf prevede, de asemenea, ca atunci când vizitarea unui loc este amânată, Partea trebuie să se asigure că, Comitetul este pe deplin informat asupra persoanelor private de libertate din acel loc.

Articolul 10

Paragraful 1

73. Acest paragraf tratează raportul pe care Comitetul trebuie să-l elaboreze după fiecare vizită. Acest raport se fondează pe faptele constatate cu această ocazie și ține cont de toate observațiile pe care statul în cauză ar fi dorit să le facă. Acesta conține, de asemenea, recomandările pe care Comitetul le consideră necesare, obiectivul urmărit fiind, în toate cazurile, consolidarea protecției persoanelor private de libertate. Se așteaptă ca raportul transmis statului în cauză să nu conțină în mod necesar toate informațiile culese de Comitet cu ocazia misiunii sale (de exemplu procesele verbale ale anumitor interviuri).

Paragraful 2

74. În anumite eventualități la care se referă acest paragraf, Comitetul poate decide după ce statul în cauză a avut posibilitatea de a se explica, să facă o declarație publică. El poate face uz de această competență excepțională atunci când un stat nu colaborează sau refuză să amelioreze situația în lumina recomandărilor Comitetului. Având în vedere importanța unei asemenea decizii, aceasta nu poate fi luată decât de către majoritatea calificată. Înainte de a recurge la acest mijloc, în cazul în care statul refuză să amelioreze situația, Comitetul trebuie să țină cont pe deplin de dificultățile pe care statul le poate întâmpina în acest sens.

75. Comitetul dispune de o mare libertate privind alegerea informațiilor pe care le poate face publice. Totuși, el trebuie să țină cont de necesitatea de a nu face cunoscute informațiile obținute cu caracter confidențial. El trebuie, de asemenea, să se preocupe să nu divulge informații privind anchetele în curs.

Articolul 11

Paragraful 1

76. Această dispoziție stabilește principiul confidențialității lucrărilor Comitetului. "Informațiile culese de Comitet" pot consta în fapte pe care acesta le-a observat, în informații pe care le-a obținut de la surse exterioare sau pe care le-a cules el însuși.

Paragraful 2

77. Acest paragraf stipulează că, oricând este solicitat de statul în cauză, Comitetul trebuie să-și publice raportul împreună cu toate comentariile respectivului stat. Dacă statul face el însuși public raportul, el trebuie să-l publice în integralitate.

Paragraful 3

78. Acest paragraf prevede că nici o dată personală nu trebuie făcută publică fără consimțământul explicit al persoanei în cauză. Aceasta nu exclude în mod necesar publicarea acestor date dacă identitatea persoanei respective nu este dezvăluită sau nu poate fi stabilită ca urmare a contextului.

Articolul 12

79. În fiecare an, Comitetul trebuie să prezinte Comitetului Miniștrilor un raport general privind activitățile lui. Acest raport, care va fi trimis Adunării și va fi făcut public, va trebui să conțină informații, pe de o parte, privind organizarea și viața internă a Comitetului și pe de altă parte privind activitățile propriu-zise și, în special, privind statele vizitate. În elaborarea raportului său, Comitetul trebuie să respecte dispozițiile articolului 11 referitor la caracterul confidențial al anumitor tipuri de informații și date.

Articolul 13

80. Acest articol conferă o obligație de confidențialitate membrilor Comitetului, experților și celorlalte persoane care îl asistă, chiar și după expirarea mandatului lor. Această obligație se referă la toate faptele sau toate informațiile pe care le-au cunoscut în îndeplinirea funcțiilor lor, în cadrul vizitelor sau în orice alt moment.

Articolul 14

Paragraful 1

81. Conform acestui paragraf, numele persoanelor care asistă Comitetul vor fi indicate în notificarea făcută conform articolului 8, paragraful 1.

Paragraful 2

82. Experții vor avea aceleași obligații de independență, imparțialitate și disponibilitate ca și membrii Comitetului (a se vedea articolul 4, paragraful 4). Ei sunt subordonați instrucțiunilor Comitetului, sub autoritatea căruia ei acționează.

Paragraful 3

83. Acest paragraf enunță condițiile în care un stat poate refuza unei persoane care asistă Comitetul posibilitatea de a participa la vizite sau la o vizită anumită, într-un loc aflat în jurisdicția lui.

84. Acest drept nu poate fi exercitat decât în condiții excepționale și în cel mai scurt timp. Totuși, din momentul în care a primit informațiile relevante, un stat nu va trebui să refuze o astfel de persoană decât dacă, în opinia lui, aceasta nu îndeplinește condițiile fixate la paragraful 2 al prezentului articol 13. Acesta ar putea fi cazul în care persoana în cauză s-a dovedit a avea o atitudine neobiectivă față de acel stat sau care, în alte ocazii, a încălcat regula de confidențialitate.

85. Dacă un stat declară că o persoană nu poate fi admisă să participe la o vizită, Comitetul poate solicita motivele, avându-se în vedere că solicitarea și orice răspuns vor fi confidențiale. Un astfel de demers poate ajuta Comitetul să desemneze alte persoane să-l asiste.

86. Dacă, în timpul unei vizite, o persoană care asistă Comitetul are o conduită pe care statul în cauză o estimează ca incorectă (de exemplu, dacă aceasta face în public declarații politice sau alte declarații de natură asemănătoare), acest stat poate cere Comitetului să ia toate măsurile pe care el le va considera adecvate.

Articolul 15

87. Pentru a facilita notificările vizate la articolul 8, paragraful 1 al Convenției, această dispoziție obligă Părțile să indice Comitetului autoritatea căreia îi vor fi adresate aceste notificări. O Parte trebuie, de asemenea, să comunice Comitetului numele agentului de legătură pe care îl poate desemna să faciliteze sarcina Comitetului în timpul vizitei.

Articolul 16

88. Acest articol tratează privilegiile și imunitățile Comitetului, ale membrilor și experților săi. El se inspiră din articolul 59 al Convenției europene a drepturilor omului cât și dintr-al doilea și al patrulea Protocol adițional al Acordului general privind privilegiile și imunitățile Consiliului Europei.

Articolul 17

Paragraful 1

89. Conform acestui paragraf, prezenta Convenție nu poate fi invocată pentru justificarea restricționării protecției asigurate de alte instrumente internaționale sau de legislația internă. De fapt, ea nu este decât una dintre măsurile care vizează prevenirea torturii și consolidarea protecției persoanelor private de libertate.

90. Faptul că autoritățile naționale ar putea fi abilitate să realizeze anumite investigații în locurile vizate de prezența Convenției nu împiedică acest Comitet să decidă efectuarea unei vizite. Dar, ca urmare a spiritului de cooperare care trebuie să guverneze aplicarea Convenției, Comitetul va dori probabil să contacteze aceste autorități naționale înainte de a lua o decizie (a se vedea paragraful 33 și 34 de mai sus).

Paragraful 2

91. Acest paragraf tratează relațiile particulare între noua Convenție și Convenția europeană a drepturilor omului la care toate statele membre ale Consiliului Europei sunt Părți și cu care anumite legături sunt recunoscute în preambul. Obligațiile asumate de Părți în virtutea Convenției europene a drepturilor omului rămân neschimbate, la fel ca și competențele atribuite de această Convenție Curții și Comisiei europene a drepturilor omului, cât și Comitetului Miniștrilor. În consecință, în sensul respectării competențelor stabilite de aceste organe, Comitetul creat de prezenta Convenție nu se va ocupa de problemele ridicate în cadrul procedurilor din instanță și nu va formula interpretări ale dispozițiilor Convenției europene a drepturilor omului.

92. Trebuie subliniat, în particular, că importanța capitală a dreptului la recurs individual instituit prin articolul 25 al Convenției europene a drepturilor omului rămâne neatinsă. De asemenea, se presupune că o persoană al cărei caz a fost examinat de Comitet nu va ajunge în situația de a se justifica față de dispozițiile articolului 27, paragraful 1 (b) al Convenției europene a drepturilor omului, dacă ea, după aceea, adresează o plângere Comisiei drepturilor omului pretinzând că a fost victima unei încălcări a acestei Convenții.

Paragraful 3

93. Decurge direct din articolul 2 că se aplică la fel de bine Convenția în timp de pace ca și în timp de război. Oricum, a devenit necesar să se țină cont de existența altor instrumente internaționale și, în mod deosebit, de Convențiile de la Geneva din 12 august 1949 și de Protocoalele lor adiționale din 8 iunie 1977. În caz de conflict armat (internațional sau ne-internațional) Convențiile de la Geneva sunt cele care trebuie să se aplice cu prioritate, adică vizitele vor fi efectuate de delegați sau reprezentanți ai Comitetului internațional al Crucii Roșii (CICR)¹. Oricum, noul Comitet poate vizita anumite locuri dacă, mai ales în caz de conflict armat ne-internațional, CICR nu le vizitează nici “efectiv” nici “periodic”. În schimb, vizitarea deșinușilor efectuată de CICR în timp de pace într-o anumită țară în virtutea acordurilor bilaterale (în afara cadrului Convențiilor de la Geneva) nu este acoperită de prezenta dispoziție. Într-un asemenea caz, Comitetului îi va reveni decizia de a adopta o anumită atitudine ținând cont de situația și statutul persoanelor care ar putea face obiectul unei vizite.

94. Autorii Convenției au considerat util să facă o distincție în ce privește Convențiile de la Geneva, nu numai ca urmare a competenței specifice și experienței obținute de CICR, dar și pentru că acesta din urmă exercitează funcții și utilizează metode foarte asemănătoare cu cele ale noului Comitet. De aceea, a devenit, în mod special, și mai necesar să se precizeze competențele respective ale celor două organe.

Articolele 18 la 23

95. Aceste articole, care conțin clauzele finale ale Convenției corespund modelului adoptat de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei.

În ce privește articolul 21 se va nota că a fost reținută varianta conform căreia nici o rezervă nu a fost admisă.

¹ A se vedea în particular articolul 126 al celei de-a treia și articolul 143 al celei de-a patra Convenții de la Geneva.

Pentru informații suplimentare:

Secretariat of the CPT / Secretariatul CPT-ului
Council of Europe / Consiliul Europei
F-67075 Strasbourg Cedex
France / Franța

Tel.: +33 (0)3 88 41 20 00
Fax: +33 (0)3 88 41 27 72
E-mail: cptdoc@coe.int
Internet: www.cpt.coe.int

Engleză și franceză: versiuni oficiale.
Alte limbi: traduceri:

Strasbourg, 26.XI.1987
Fotografia de pe copertă: © Consiliul Europei